

ANNALES SCIENTIA POLITICA

Vol. 4, No. 2, 2015

TEJ, J.: Creation of Social Policies at the Level of Regional Government – Excursion into the Theoretical Foundations. *Annales Scientia Politica*, Vol. 4, No. 2 (2015), pp. 93 – 99.

TEJ, J.: Tvorba sociálnych politík na úrovni regionálnej samosprávy – exkurz do teoretických základov. *Annales Scientia Politica*, Vol. 4, No. 2 (2015), pp. 93 – 99.

Abstract:

Socio-economic dimension in the area of regional policy in Slovakia is characterized by a strong influence of European Union`s regional policy. The self-governing regions, which should be strong elements of regional policy, face the challenge of making objective social policy based on group of indicators in the context of current quality of life and historical model of social policy. Necessary prerequisite is to know what influences the social milieu. Latest OECD indicators seem to be most acceptable within the diagnostics of regional socio-economic realia.

Keywords:

Social policy, Indicators, Quality of life, Regional selfgovernment

JURAJ TEJ
Department of Management, Faculty of Management, University of Prešov,
Slovak Republic, Email: juraj.tej@unipo.sk

TVORBA SOCIÁLNYCH POLITÍK NA ÚROVNI REGIONÁLNEJ SAMOSPRÁVY – EXKURZ DO TEORETICKÝCH ZÁKLADOV

JURAJ TEJ

Department of Management
Faculty of Management
University of Prešov
Slovak Republic
Email: juraj.tej@unipo.sk

Abstract:

Socio-economic dimension in the area of regional policy in Slovakia is characterized by a strong influence of European Union's regional policy. The self-governing regions, which should be strong elements of regional policy, face the challenge of making objective social policy based on group of indicators in the context of current quality of life and historical model of social policy. Necessary prerequisite is to know what influences the social milieu. Latest OECD indicators seem to be most acceptable within the diagnostics of regional socio-economic realia.

Keywords:

Social policy, Indicators, Quality of life, Regional selfgovernment

Od vstupu do Európskej únie až dodnes sa v problematike sociálnych politík na stupni regionálnej samosprávy v SR takmer nič nezmenilo. Veľké množstvo investícií do regionálneho rozvoja má svoj pôvod vo fondoch Európskej únie, čím je slovenská regionálna politika výrazne ovplyvňovaná európskou regionálnou politikou. Regionálna úroveň samosprávy sa tak stáva článkom regionálnej politiky, ktorý sa

zaoberá hlavne aproximáciou priorít v rámci svojho územia a pridelovaním spravidla externých zdrojov financovania jednotlivých rozvojových projektov. Aktuálne kapitálové poddimenzovanie regiónov neumožňuje používať vlastné finančné zdroje v rámci realizácie regionálnej politiky.

V oblasti sociálnej regionálnej politiky, t. j. regionálnej politiky (regionálnych politík) v sociálnej oblasti, ktorá je tak často oblasťou kritiky občanov žijúcich v regióne, je nevyhnutné poznať „čo“ najviac ovplyvňuje sociálny priestor v kontexte vplyvu na regionálny rozvoj. Ide teda o existujúce merateľné a zistiteľné relevantné indikátory, ktoré prebiehajúce procesy ovplyvňujú. Malo by ísť o poznanie procesov, ktoré priamo i nepriamo ovplyvňujú realizáciu sociálnej politiky na regionálnej úrovni; faktorov ktoré ovplyvňujú predznačené procesy; ich komplexné posúdenie ako faktorov rastu v regióne z hľadiska času i váhy – a to všetko v kontexte identifikácie rozvojových priorít konkrétneho politického regiónu – vyššieho územného celku. Na základe zákona č. 302/201 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja vyššie

územné celky vytvárajú integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja, sú kompetentnými orgánmi v oblasti realizácie regionálnych politík – sociálnu politiku nevyvímajúc.

Je mnoho krajín vo svete, ktoré prechádzajú aktívnymi procesmi transformácie, mnoho je aj takých, ktorých transformačné procesy sú zatiaľ pomalé a latentné. Svetová finančná kríza i utečenecká kríza negovali mnohé roky hospodárskeho a sociálneho pokroku a v zasiahnutých krajinách odhalili ich viaceré štrukturálne slabiny. Pretrvávajúce problémy ako nezamestnanosť, demografické starnutie obyvateľstva, nízka úroveň priemerných príjmov, stagnujúca životná úroveň, slabá atraktívnosť pre lokalizáciu PZI, nedostatočná reštrukturalizácia sektorovej štruktúry hospodárskych celkov najmä v dlhodobu zaostávajúcich regiónoch, k tomu sa pridružujúce riziko chudoby a nízka objektívna kvalita života, kríza v zdravotníctve, školstve, migrácia pracovnej sily, nepripravenosť na prejavy utečeneckej krízy a neaktuálna azylová politika, v neposlednej miere slabá inštitucionálna pripravenosť na bezpečnostné regionálne riziká, ktoré z toho vyplývajú. Tie sa stávajú čoraz viac aktuálnymi a čoraz viac determinujú charakter parciálnych politík na národnej, ale aj na regionálnej či lokálnej úrovni. Ak chceme tieto a mnohé ďalšie problémy v sociálnej oblasti (ale aj v iných oblastiach) riešiť, je potrebné postaviť regionálnu politiku na nových progresívnych a aktuálnych princípoch, ktoré pomôžu prekonať skostnatosť či byrokratickú arteriosklerózu centra či regionálnych inštitúcií, ale hlavne priniesť nové svetlo do oblastí objektivizácie, transparentnosti a efektívnosti vo sfére sociálnej. Jednou z možností je využívanie súborov indikátorov, pomocou ktorých bude možné komplexne posúdiť sociálnu situáciu v sociálnom rozvoji regiónov a na takom základe stanoviť časovo vhodnú regionálnu sociálnu politiku.

Doterajšie viac či menej sofistikované modely, ktoré skonštruovali ekonómovia, bohužiaľ, nefungujú, nakoľko narážajú na komplexné organické systémy (Sedláček a Orrell, 2012, s. 29 – 30). Práve preto je potrebné zabehnuté modelové správanie v regiónoch nahradiť správaním adaptabilnejším, pracujúcim s vyššou mierou neurčitosti i rizika, najmä rizika

predikcie vývoja v ekonomickej i politickej sfére – v nadväznosti na sféru duchovno-kultúrnu a sociálnu. Ak v spoločnosti existujú tri sféry – duchovno-kultúrna, politická a ekonomická, je potrebné sféru sociálnu chápať ako určitú formu ich priestorového prieniku. Ide teda o priestor rozčlenenia obyvateľstva podľa určitých kritérií a vzťahov medzi uvedenými sférami. Sociálna sféra je výrazne determinovaná vzájomnou spolupracou a väzbami medzi uvedenými sférami spoločenského systému (Majorošová, 2015, s. 14). Stanek (2011) definuje sociálnu sféru v širšom a užšom slova zmysle. V širšom chápaní vychádza z ekonomických aktivít občanov, nezamestnanosti, príjmov a participácie; v užšom vnímaní predstavuje vzťahy vychádzajúce s existencie sociálneho zabezpečenia a prekrýva sa s predmetom sociálnej ochrany.¹ Európska dimenzia vyjadruje sociálnu ochranu najmä prostredníctvom sociálneho poistenia, sociálna ochrana je viac ako sociálna záchranná sieť.² Systém sociálnej ochrany na Slovensku predstavuje štyri zložky: zdravotnú starostlivosť, systém sociálneho poistenia, štátnu sociálnu podporu a sociálnu pomoc³ (Repková, 2012, s. 24). Systém sociálnej ochrany napĺňa súčasne dva typy cieľov: ciele *materiálne* (poskytuje výdavky na zdravotnú starostlivosť v prípade staroby alebo zodpovednosti za rodinu) a sociálne ciele (znižovať príjmové nerovnosti jednotlivcov v podobe minimálneho príjmu, ktorý im umožní integráciu do spoločnosti) (Dudová, 2011).

¹ Výskumný ústav pre sociálny rozvoj OSN definuje sociálnu ochranu ako „prevenciu, riadenie a predchádzanie situáciám, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú ľudí žijúcich v blahobyte.“ (UNRISD, 2010).

² Podľa Európskej správy je sociálna ochrana „osobitný súbor opatrení riešiacich zraniteľnosť ľudského života prostredníctvom sociálneho poistenia, ktoré ponúka ochranu pred rizikom a nepriazňou osudu počas celého života, prostredníctvom sociálnej pomoci, ktorá ponúka platby a naturálne transfery na podporu chudobných a zlepšenie ich možností, a prostredníctvom úsilia o inklúziu, ktoré zlepšuje schopnosti marginalizovaných osôb dosiahnuť prístup k sociálnemu poisteniu a pomoci.“ (ERD-report, 2010).

³ Tento komplex štyroch častí je potrebné vnímať v kontexte zákonných kompetencií vyšších územných celkov. Sociálna ochrana je poskytovaná prostredníctvom sociálnych inštitúcií verejného charakteru, štátu, obcí, vyšších územných celkov, súkromných inštitúcií a inštitúcií tretieho sektora (Bednárik, 2014, s. 15).

Vzhľadom na etickú nevyhnutnosť sledovať a monitorovať sociálnu situáciu v krajine a jej jednotlivých regiónoch, v kontexte udržateľného regionálneho rastu a rozvoja, je stále viac nevyhnutné zaoberať sa problematikou sociálnych ukazovateľov, poukazovať na ich úlohu v regionálnom rozvoji a zároveň sa venovať možnostiam objektívneho merania sociálneho rozvoja v regióne. Na tento účel môžeme aplikovať viaceré druhy metód súvisiacich s lokalizáciou prvkov sociálnej infraštruktúry alebo priame i nepriame metódy merania regionálneho rozvoja (Gecíková a Papcunová, 2011, s. 17; Tej, 2006). Tieto metódy umožňujú zistiť aj mieru retardačného alebo akceleračného pôsobenia jednotlivých faktorov sociálneho rozvoja vyjadrených sústavou ukazovateľov (Tej, 2007). Z hľadiska problematiky sociálnych ukazovateľov a ich využitia pri tvorbe sociálnych politík sa už dnes využívajú indikátory ovplyvňujúce sociálny rozvoj, ktoré vďaka povahe a zložitosti vnímania sociálnej situácie nemôžu postihovať a odzrkadľovať celkovú sociálnu úroveň na regionálnej úrovni. Je potrebné zmeniť súčasné nazeranie. V dnešnom turbulentnom svete sa mnohí významní ekonómovia prikláňajú k tomu, že už nie je možné sledovať výhradne ukazovatele ekonomického rastu a konštatujú, že je potrebné riešiť hlavne situácie, ktoré vyplývajú z nesúlady ekonomického rastu a sociálneho vývoja.

Ukazovateľ HDP, ktorý je centrom pozornosti v oblasti ekonomickej teórie, aktuálnej edukácie i praxe, už dlhodobo nemôže byť považovaný za indikátor úspešnosti a zárukou zvyšovania životnej úrovne obyvateľstva. Tento ukazovateľ meria silu ekonomického systému objemom výstupov, ktoré prešli štandardným trhovým ohodnotením (bez ohľadu na ich spoločenskú prospešnosť) (Kabát, 2011, s. 31). Ukazovateľ HDP berie v niektorých prípadoch do úvahy aj aktivity spoločnosti s negatívnym dopadom na životné prostredie, ktoré priamo alebo nepriamo negatívne ovplyvňujú kvalitu života obyvateľov a zároveň nezapočítava aktivity, ktoré neprešli trhovým ocenením a môžu zvyšovať subjektívnu kvalitu života obyvateľov. Sedláček (2012, s. 16 – 18) uvádza, že viera v ekonómiu sa opiera – ako každá viera – o mýty, a HDP je jedným z nich. Pýta sa: „Kde sa berie viera, že normálny je rast, keď zároveň máme byť v rovnovážnom stave?“

„Bývame nadšení z toho, že HDP niektorých krajín vzrástol o tri percentá. Nikto už ale nepovie, že sme v tom istom roku mali schodky rozpočtov na úrovni deviatich percent. Zjednodušene povedané, za rast HDP o tri percentá zaplatili deväť percent HDP. Nie je čo oslavovať“. Aký dopad mávajú konkrétne percentá v sociálnej oblasti vidíme na životnej úrovni regiónov a miere chudoby. Z hľadiska rozdielnej úrovne regiónov z hľadiska životnej úrovne, v miere chudoby i kvalite života vnímame ako je veľmi dôležité nastaviť objektívny systém regionálnych sociálnych politík.

Nositelia Nobelovej ceny J. E. Stiglitz a A. Sen, autori Stiglitz-Senovej správy, odporúčajú pri sledovaní kvality života mapovať hlavne nasledujúce oblasti spoločenského života:

- materiálne podmienky života (príjem, bohatstvo, spotreba),
- zdravotný stav obyvateľstva,
- vzdelanostnú úroveň,
- výsledky ekonomických, trhovo oceňovaných výstupov,
- úroveň verejnej správy a jej služby občanom,
- priestor pre voľný čas a sociálnu komunikáciu a interakciu,
- stav životného prostredia a výsledky jeho ochrany,
- ekonomickú a sociálnu bezpečnosť obyvateľstva,
- všeobecné aspekty života ľudí v spoločnosti.

V tejto súvislosti boli navrhnuté mnohé ukazovatele na hodnotenie ľudského rozvoja.⁴ Ale položme si nasledujúce otázky. Dokážeme na úrovni kraja sledovať všetky ukazovatele? Sú súčasťou regionálnych štatistík? Máme dostatok zdrojov na rozdelenie v sociálnej oblasti? Je sociálna oblasť prioritou v regiónoch? Ktoré oblasti sociálnej politiky majú v regióne prioritu? Aká je objektívna kvalita života v regióne? Aká je subjektívna kvalita života v regióne? Kvalitu života dnes môžeme merať a hodnotiť podľa rôznych ukazovateľov, indikátorov, indexov atď., dá sa skúmať komplexne alebo z hľadiska čiastkových kvalít viacerých oblastí.

⁴ Napríklad Index ľudského rozvoja (HDI), ale aj iné ukazovatele ako Index rodovej nerovnosti (GIN), Index viacrozmernej chudoby (MPI) a mnohé iné.

Aby sa dali jednotlivé krajiny/regióny z hľadiska kvality života navzájom porovnávať, boli pokusy získať komplexný ukazovateľ ako výsledný konštrukt. Myšlienka o spravodlivejšom a šťastnom živote je obsiahnutá a tvorí podstatnú zložku svetových kultúr, náboženských a filozofických učení (Laluha, 2004, s. 406). Pre svoju multidimenzionálnosť a komplexnosť sa kvalita života považuje za zložitý a veľmi široký pojem, dôkazom čoho je doteraz pretrvávajúci problém hľadania a stanovenia jednotnej definície (Holková, Veselková, 2008, s. 84). Deskriptívny prístup ku kvalite života predstavuje pojednanie o aktuálnom stave, preskriptívne ponímanie hovorí o tom, aká by kvalita života mala byť. Pacione (2003) uvádza, že vo väčšine prípadov sa význam pojmu kvalita života vzťahuje buď k podmienkam, v ktorých ľudia žijú, alebo k určitým atribútom ľudí samotných. Terminologickým vyjadrením oboch základných dimenzií kvality života sú pojmy kvalita prostredia (environmental quality) a ľudské blaho (human well-being). Dnes je možné problematiku skúmania koncepcie kvality života charakterizovať troma základnými znakmi: nejednotnosťou terminologickou v rámci základného prístupu a spôsobov merania), multidisciplinárnosťou a multidimenzionálnosťou (komplexnosť a zložitnosť ľudského života je vytváraná množstvom jeho rozličných dimenzií, ktoré sa môžu navzájom prekrývať a existujú medzi nimi rôzne druhy väzieb) (Ira, Andraško, 2007, s. 15; Lačný, 2005). Tej, Sirková a Ali Taha (2012) na základe poznania teoretických podkladov konceptu kvality života a možností nepriamych metód merania ekonomického rozvoja vytypovali jednotlivé skupiny ukazovateľov (ukazovatele demografické, ekonomické, infraštruktúrne a environmentálne). Pred regionálnymi samosprávami teda stojí úloha, pre ktorý spôsob merania kvality života sa rozhodnúť. Zaujímavý je aj problém, ktorá organizačná jednotka by sa mala touto problematikou zaoberať – a či vôbec sa dnes tomuto problému, tvorbe podkladov pre konštrukciu sociálnej politiky venovať.

Je všeobecne známe, že sociálna politika sa stala v súčasnom svete globalizácie a moderných technológií kontroverznou, rôzne interpretovanou i implementovanou, politikou náročnou na verejné zdroje. Sociálna politika je pojem viacvýznamový a jednoznačné defino-

vane prakticky nie je možné. Vo všeobecnosti je sociálna politika chápaná vo dvoch komplementárnych rovinách: ako vedná disciplína (za takú ju považujú ekonómovia a právnici) a ako praktická činnosť (z pohľadu sociológov a politológov). Gide (1907) chápe sociálnu politiku ako vedu o sociálnej spravodlivosti, na rozdiel od politickej ekonomie, ktorá ju chápe ako vedu o sociálnej užitočnosti. Marshall (1975) ju považuje za vednú disciplínu, ktorá sa vzťahuje k politike vlád, ktoré majú priamy dopad na zabezpečenie občanov príjmami alebo službami. Podľa Šímu (1996) je sociálna politika politický nástroj a systém cieľových činností zameraných na regulovanie sociálnej sféry, na praktické riešenie aktuálnych i strategických sociálnych problémov na rozličných úrovniach a v rôznych oblastiach spoločnosti subjektami sociálnej politiky. Podobne i Radičová (1998, s. 61) – sociálnou politikou je to, čo spadá do kompetencie inštitúcie zodpovednej za vykonávanie sociálnej politiky a slúži na uspokojovanie určitých životných potrieb a vytváranie životných podmienok na uspokojovanie potrieb určitej populácie.

Na základe odlišností vo vnímaní sociálnej politiky vznikli v Európe rôzne modely sociálnych politik. Ide o anglosaský reziduálny model, ktorého cieľom je boj proti chudobe a je typický pre Veľkú Britániu; škandinávsky inštitucionálny model, ktorého cieľom je záruka príjmu pre každého a kontinentálny industriálny model typický pre Nemecko, ktorého cieľom je sociálne zabezpečenie (Dudová, 2011, s. 45). Je potrebné podotknúť, že v súčasnosti v žiadnej krajine neexistuje typický a absolútne dominantný sociálny model. Väčšina krajín v strednej a východnej Európe uplatňuje na centrálnej úrovni kombinácie reziduálneho a inštitucionálneho modelu, ktorý je uvádzaný aj ako sociálny konzervatívno-korporatívny model. Zdá sa, že na Slovensku sa doposiaľ nikto nezaoberal problematikou praktického využitia sociálnych modelov na úrovni samosprávnych krajov. Častejšie sa danou problematikou zaoberajú autori na miestnej úrovni (napr. Papcunová a Gecíková, 2010).

V sociálnej politike na Slovensku je možné identifikovať šesť základných oblastí. Ide o: politiku sociálneho zabezpečenia, rodinnú politiku, politiku zamestnanosti a trhu práce, vzdelávaciu, bytovú a zdravotnú politiku. Aj na

úrovni regionálnej samosprávy sa pri tvorbe sociálnych politík reflektujú strategické ciele v sociálnej oblasti, ktoré sú ukotvené v dokumente Európa 2020. Ivanička a kol. (2014) uvádzajú, že nový model by mal odstrániť nedostatky doterajšieho rastového modelu a vytvoriť také podmienky rastu, ktorý je inteligentnejší, udržateľnejší a inkluzívnejší. A tak sú v sociálnej oblasti definované nasledovné strategické ciele:

- *v oblasti zamestnanosti*: zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov na 75 %;
- *v oblasti vzdelávania*: znížiť pod 10 % podiel osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku a dosiahnuť podiel minimálne 40 % podielu obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie;
- *v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia*: aspoň o 20 miliónov znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálna exklúzia.

Aj napriek mnohým snahám o harmonizáciu sociálnej politiky na nadnárodnej úrovni nie je možné definovať presné, jednoznačné a právoplatné princípy, ktoré by boli jednotné a rovnaké pre všetky krajiny, ktoré sa navzájom líšia historickými, ekonomickými, sociálnymi a kultúrnymi súvislosťami. Rovnaká bude situácia i v regiónoch krajiny. Cieľom je však vytvoriť inštitucionálny mechanizmus, ktorý bude fungovať, dodržiavanie princípov zainteresovanými krajinami, čo povedie k zlepšeniu sociálnej a ekonomickej situácie v krajoch, krajinách i celej Európe.

V súčasnom období dochádza k silnému prelínaniu chabej regionálnej politiky s inými podpornými štátnymi politikami, pričom sociálna politika zastáva významné miesto. Je potrebné forsírovať zohľadnenie regionálnej dimenzie v rámci sektorových politík. Príkladom sa môže javiť napríklad politika hospodárskej a sociálnej súdržnosti EÚ. Blažek a Uhlíř (2011) uviedli, že sledovanie regionálnej dimenzie sektorových politík a prípadné zakomponovanie regionálnej dimenzie, t.j. zohľadnenie špecifických potrieb konkrétnych regiónov v rámci danej sektorovej politiky by umožnilo dosiahnuť ďaleko väčšiu synergiu medzi politikami v prospech regionálneho rozvoja.

Regionálna samospráva je najmladšou formou samosprávy na Slovensku a jej poslaním

je plniť funkcie nadobecného významu. V súvislosti so zákonom o podpore regionálneho rozvoja samosprávny kraj zodpovedá za všestranný rozvoj svojho územia a potrieb obyvateľov, z čoho mu vecne vyplýva povinnosť zabezpečiť udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj na svojom území. Regionálna samospráva zabezpečuje dva druhy kompetencií – originálne a prenesené. Medzi najvýznamnejšie kompetencie v sociálnej sfére patria nasledujúce politiky, ktoré musí región brať do úvahy pri tvorbe aktuálnej koncepcie:

- *politika sociálneho zabezpečenia* – ide o poskytovanie starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb, tvorba koncepcie sociálnej prevencie, sociálne poradenstvo, opatrovateľská a prepravná služba, stanovenie úhrady za sociálnu službu, a pod.;
- *vzdelávacia politika* – utvára podmienky na rozvoj výchovy a vzdelávania najmä v stredných školách, t.j. zriaďuje, ruší a spravuje školy a školské zariadenia, prideliť finančné prostriedky a kontroluje ich využívanie, zabezpečuje stravovanie a ubytovanie žiakov, atď.;
- *bytová politika* – utvára predpoklady na optimálne usporiadanie vzájomných vzťahov sídelných útvarov a ostatných prvkov územia;
- *zdravotná politika* – utvára podmienky na rozvoj regionálneho zdravotníctva a koordinuje rozvoj telesnej kultúry a športu a starostlivosť o deti a mládež, t.j. zriaďuje zdravotnícke zariadenia II. typu, vydáva povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnych zdravotníckych zariadeniach; zriaďuje, zakladá a spravuje stredné zdravotnícke školy, má súčinnosť na preventívnych programoch.

Ako je vidieť z prehľadu, úloh v oblasti sociálnych politík je mnoho, hlavne v kontexte s aktuálnymi demografickými trendmi v štruktúre obyvateľstva. Preto je úloha regionálnej samosprávy v tejto oblasti chápaná ako perspektívne silnejúca a jej miesto bude určite čoraz väčšie. Z veľkého množstva sociálnych ukazovateľov sa pre potreby tvorby sociálnych politík, podľa nášho názoru, najviac hodia ukazovatele OECD, ktoré upravené v roku 2014 boli zverejnené v publikácii „Society at

a Glance 2014". Indikátorov je oproti predchádzajúcemu zverejneniu v roku 2006 menej a javia sa – samozrejme po určitej modifikácii – vhodné aj pre regionálnu úroveň. Ide o nasledujúce skupiny ukazovateľov:

1. všeobecné indikátory – napr.: príjem domácnosti, rodina, plodnosť, migrácia;
2. ukazovatele nezávislosti – napr.: zamestnanosť, výdavky na školstvo, očakávané roky na dôchodku;
3. ukazovatele rovnosti – napr.: chudoba, sociálne dávky, mzdové nerovnosti;
4. ukazovatele zdravia – napr.: očakávaná dĺžka života, vnímanie zdravotného stavu, výdavky na zdravie;
5. ukazovatele sociálnej kohézie – životná spokojnosť, bezpečnosť a kriminalita, tolerancia, dôvera v inštitúcie.

Na základe uvedených sociálnych ukazovateľov stojí pred odborníkmi úloha navrhnuť súbor ukazovateľov, ktoré súvisia s hodnotením sociálnej politiky, zahŕňajú hlavné problémové oblasti, sú zisťiteľné, sú štatisticky zachytiteľné a je ich možné aplikovať na regionálnej úrovni. Čas ukáže ako bude úspešné ťaženie ukazovateľov OECD v konkurencii ukazovateľov Európskej komisie (EUROSTAT) a indikátorov sledovaných Slovenským štatistickým úradom. Každopádne, systém tvorby sociálnej politiky na regionálnej úrovni je v našich podmienkach iba na začiatku a nikto nespochybňuje jeho význam. V kontexte súčasného diskurzu môžeme slovami Tomáša Sedláčka, súčasného českého ekonóma pripomenúť: „Je treba o trochu viac renesančného prístupu, o trocha menej exaktnosti a viac pochopenia...“ (Sedláček, Graeber 2013).

Literatúra:

- ALI TAHA, V. – SIRKOVÁ, M.: Verejná správa – faktor transferu znalostí v regióne. In: Ekonomické aspekty v územnej samospráve. Košice: UPJŠ v Košiciach 2011, s. 5 – 11.
- BALÁŽOVÁ, E.: Benchmarking služieb miestnej samosprávy na Slovensku. Bratislava: Transparency International Slovensko 2006.
- BEDNÁRIK, R.: Stav sociálnej ochrany na Slovensku: situácia k 1. januáru 2014. Bratislava: IVPR 2014.
- BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D.: Teorie regionálního rozvoje. Praha: Univerzita Karlova 2011.
- DUDOVÁ, I.: Európske sociálne systémy. Bratislava: Ekonóm, 2011, 228 s.
- ERD.: Európska správa o rozvoji. Sociálna ochrana pre inkluzívny rozvoj. 2010. [online]. [12. 9. 2011] Dostupné na: <http://www.erd-report.eu/erd/report_2010/documents-/voIA/summaries/ERD_Executive_Summary_SK.pdf>.
- GECÍKOVÁ, I. – PAPCUNOVÁ, V.: Metódy a techniky regionálnej analýzy. Bratislava: Sprint dva 2011.
- GIDE, CH.: Economic Literature in France at the Beginning of the Twentieth Century. The Economic Journal, Vol. 17, No. 66 (Jun., 1907), pp. 192 – 212.
- HOLKOVÁ, V. – VESELKOVÁ, A.: Kvalita života a jej meranie. The New Economy, roč. 1, č. 3 – 4 (Dec., 2008), s. 84 – 92.
- HRONEC, Š. – GOGORA, I.: Planning of Public Services in the Context of Socio-economic Development. nedat. [online]. [12. 10. 2015] Dostupné na: <http://www.ef.umb.sk/dsr_2013/pdf/Hronec,%20Gogora.pdf>.
- IRA, V. – ANDRÁŠKO, I.: Kvalita života z pohľadu humánnej geografie. Geografický časopis, roč. 59, č. 2 (2007), s. 159 – 179.
- IVANIČKA, K. A KOL.: Trvalá udržateľnosť inovácií v rozvoji Slovenska. Bratislava: Wolters Kluwer 2014.
- KABÁT, L.: Ekonomický rast a sociálny pokrok v Stiglitz – Senovej správe a nové úlohy štatistiky. In: JUHAŠČÍKOVÁ, I., ŠUKOVSKÁ, Z. (eds.): Kvalita života v podmienkach globalizácie. Bratislava: Štatistický úrad SR 2011, s. 31 – 37.
- LAČNÝ, M.: Etická reflexia hospodárstva a kvalita života. In: Medzi modernou a postmodernou. Košice: UPJŠ v Košiciach 2005, s. 501 – 505.
- LALUHA, I.: Kvalita života a transformačné premeny. In: Economic Review, roč. 33, č. 4 (2004), s. 405 – 413.
- MAJOROŠOVÁ, M.: Uplatňovanie nových prístupov a metód hodnotenia sociálnych politík v rozvoji regiónov. Dizertačná práca napísaná na Katedre verejnej správy. Nitra: FEŠRR 2015.
- MARSHALL, T. H.: Social Policy. London: Hutchinsons University Library 1975.
- PACIONE, M.: Urban Environmental Quality and Human Wellbeing – A Social Geographical Perspective. Landscape and Urban Planning, Vol. 65, No. 1 – 3 (2003), pp. 19 – 30.

- PAPCUNOVÁ, V. – GECÍKOVÁ, I.: Zákon o sociálnych službách a jeho vplyv na poskytovanie verejných služieb na úrovni miestnej samosprávy. In: Verejná správa – služba občanovi. Bratislava: VŠEMvs 2010, s. 198 – 204.
- RADIČOVÁ, I.: Sociálna politika na Slovensku. Bratislava: S.P.A.C.E. 1998.
- REPKOVÁ, K.: Sociálne služby v kontexte komunálnej sociálnej politiky. Bratislava: IVPR 2012.
- SEDLÁČEK, T. – GRAEBER, D.: (R)evoluční ekonomie. O systému a lidech. Praha: 65. pole, 2012, s. 124.
- SEDLÁČEK, T. – ORRELL, D.: Soumrak homo economicus. Praha: 65. pole, 2012, 78 s. Society at a Glance 2014, OECD Social Indicators, The crisis and its aftermath. OECD, 2014.
- STANEK, V. a kol.: Sociálna politika. Teória a prax. Bratislava: Sprint 2008.
- ŠÍMA, R.: Sociálna teória a sociálna politika. Bratislava: Poradca 1996, s. 216
- TEJ, J.: Praktické využitie bodovej metódy hodnotenia regionálneho rozvoja. Folia geographica 10. Prírodné vedy, roč. 45, (2006), s. 521 – 526.
- TEJ, J.: Akceleračné a retardačné faktory regionálneho rozvoja v Prešovskom regióne (PSK). In: KOTULIČ, R. (ed.): ANNO 2007. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2007, s. 148 – 171. [online] [12. 9. 2011] Dostupné na: <<http://www.pulib.sk/elpub/FM/Kotulic5/index.html>>.
- TEJ, J. – SIRKOVÁ, M. – ALI TAHA, V.: Model and Results of the Quality of Life Evaluation in Regional Cities in Slovakia. Journal of Management and Business, roč. 4, č. 2 (2012), s. 31 – 41.
- UNRISD.: Combating Poverty and Inequality: Structural Change, Social Policy and Politics. OSN: 2010.